

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра оториноларингології

Силабус навчальної дисципліни
«Невідкладні стани в алергології»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 30 годин, 1 кредит ЄКТС.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра оториноларингології База КНП «ООКЛ» ООР, вул. Академіка Заболотного, 26, 9 поверх База Університетської клініки, вул. Тіниста, 8, підвальне приміщення
Викладач (-і)	Пухлік Сергій Михайлович, д.мед.н, професор, завідувач кафедри Євчев Федір Дмитрович, д.мед.н, професор Доценти: к.мед.н. Богданов Кирило Георгійович, к.мед.н. Тітаренко Ольга Валентинівна, к.мед.н. Дєдикова Ірина Володимирівна, к.мед.н. Щелкунов Анатолій Петрович. Асистенти: к.мед.н. Тагунова Ірина Кимівна, к.мед.н. Чернишева Інна Едуардівна, к.мед.н. Добронравова Ірина Володимирівна, к.мед.н. Андрєєв Олександр Вікторович, к.мед.н. Колесніченко Володимир Володимирович, к.мед.н. Євчева Ангеліна Федорівна, к.мед.н. Богданов Віктор Кирилович.
Контактна інформація	Довідки за телефонами: Тітаренко Ольга Валентинівна, завуч кафедри 096-531-71-33, (048) 736-22-30 Сергієнко Валентина Петрівна, старший лаборант кафедри 098-454-38-80, (048) 736-22-30 Е-mail: olga.titarenko@onmedu.edu.ua Очні консультації: з 14.00 до 17.00 кожної середи, з 9.00 до 14.00 кожної суботи Онлайн- консультації: з 16.00 до 18.00 кожної середи, з 9.00 до 14.00 кожної суботи. Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни – методи дослідження верхніх дихальних шляхів та вуха, етіологія, патогенез, загальна та специфічна діагностика алергічних захворювань верхніх дихальних шляхів та вуха, методи лікування та реабілітації.

Мета дисципліни: набуття здобувачем додаткових знань та оволодіння професійними компетентностями та навичками спостереження та ведення хворих з алергічною патологією

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра оториноларингології

верхніх дихальних шляхів та вуха; навичками комунікації з врахуванням особливостей спілкування сімейного лікаря зі здоровою та хворою людиною.

Завдання дисципліни:

1. Формування вмінь та навичок комунікації хворими на алергічну патологію верхніх дихальних шляхів та вуха.
2. Формування вмінь та навичок комунікації з хворим при алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха.
3. Удосконалення навичок обґрунтування клінічного діагнозу, диференційної діагностики, складання плану інструментальних досліджень при алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха.
4. Опанування вмінням визначати тактику реабілітації, ведення, лікування та профілактики при алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха.

Очікувані результати:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати: сучасні концепції вітчизняної і зарубіжної теоретичної і практичної оториноларингології та алергології; класифікацію, клінічні прояви, ускладнення алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха; заходи проведення консервативного та специфічного лікування алергічних захворювань верхніх дихальних шляхів та вуха; хірургічного лікування невідкладних станів при алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха; загальні питання алергології, особливості специфічного алергологічного обстеження хворого з алергічними захворюваннями верхніх дихальних шляхів та вуха; особливості структури медичної карти хворого на алергічні захворювання верхніх дихальних шляхів та вуха.

Вміти: проводити збір анамнезу та об'єктивне обстеження ЛОР хворого з алергологічною патологією; діагностувати та надавати першу медичну допомогу при алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха; вибрати тактику ведення хворого на алергічні захворювання верхніх дихальних шляхів та вуха залежності від ступеня тяжкості алергічного стану і коморбідних станів; діагностувати різноманітні запальні та незапальні процеси при алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха, проводити між ними диференційну діагностику; вибирати відповідну комбіновану тактику лікування для уникнення ускладнень; оформити карту хворого на алергічні захворювання верхніх дихальних шляхів та вуха.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми і методи навчання

Дисципліна буде викладена у формі практичних занять, організації самостійної роботи здобувачами вищої освіти.

Методи навчання: бесіда, вирішення клінічних ситуаційних задач, огляд пацієнта, інструктаж та відпрацювання навичок на симуляційних муляжах, тренувальні вправи з диференційної діагностики алергічних захворюваннях верхніх дихальних шляхів та вуха.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Механізми розвитку алергічних реакцій. Типи алергічних реакцій. Медіатори алергії. Зміна структури інфекційної захворюваності. Спадкові фактори. Середовищні фактори. Полутанти. Стадії алергічної реакції. Типи реакцій гіперчутливості. Імуноглобуліни. Імунні комплекси. Цитокіни. Біохімічні медіатори, які викликають функціональні порушення та клінічні прояви алергії верхніх дихальних шляхів та вуха.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра оториноларингології

Тема 2. Алергени та фактори, що сприяють розвитку алергії. Ендоалергени та екзоалергени. Неінфекційні алергени: пилкові, побутові, харчові, епідермальні, інсектні, лікарські, промислові. Інфекційні алергени: бактеріальні, вірусні, грибові, алергени гельмінтів. Етапи реалізації генетичної схильності. Фактори навколишнього середовища.

Тема 3. Методи дослідження вуха, носа, приносових пазух, глотки, гортані, трахеї. Ендоскопічні методи дослідження ЛОР органів. Оволодіння здобувачами вищої освіти практичними навичками: користування лобним рефлектором, лобним освітлювачем та проведення отоскопії, передньої риноскопії, епі-, мезо- та гіпофарингоскопії, непрямой ларингоскопії, дослідження прохідності слухової труби, визначення гостроти слуху, визначення дихальної та нюхової функцій носу, взяття мазків з носа, глотки для бактеріологічного та цитологічного дослідження.

Загальноклінічні, інструментальні та променеві методи дослідження. Фіброскопія та ендоскопія зовнішнього слухового проходу, носа, приносових пазух та носоглотки, глотки, гортаноглотки, гортані.

Тема 4. Семіотика, загальна лабораторна та специфічна алергодіагностика алергічних захворювань верхніх дихальних шляхів та вуха. Збір алергологічного анамнезу. Клініко-лабораторне дослідження. Шкірні алергологічні проби: нашкірні, скарифікаційні, прик-тест, внутрішньошкірні. Показання та протипоказання до шкірних проб. Провокаційні тести: назальний, інгаляційний, підязиковий, елімінаційний, лейкоцитопенічний. Імунолабораторне обстеження: радіоалергосорбентний, імуноферментний аналіз для визначення специфічного імуноглобуліну Е, молекулярний ALEXтест.

Тема 5. Елімінація алергенів. Усунення контакту з причинними алергенами. Гігієна навколишнього середовища, оселі та пацієнта. Освіта пацієнта. Планування відпочинку. Використання акарицидів. Носовий душ.

Тема 6. Фармакотерапія алергічних захворювань верхніх дихальних шляхів та вуха. Групи протиалергічних лікарських засобів. Механізми дії. Місцеві та системні протиалергічні засоби. Побічні дії. Ступеневий підхід фармакотерапії. Вибір тактики лікування в залежності від симптомів, ступеню тяжкості, коморбідних станів та ускладнень алергічного захворювання. Комбінована фармакотерапія.

Тема 7. Специфічна імунотерапія алергічних захворювань верхніх дихальних шляхів та вуха. Механізми дії специфічної імунотерапії. Способи використання. Показання. Обмеження та протипоказання. Предсезонна, сезонна, цілорічна СІТ. Методи та умови прискореної СІТ. Способи введення лікувальних алергенів. Загальні та місцеві побічні реакції. Очікувані результати та їх контроль.

Тема 8. Атопічний дерматит шкіри зовнішнього слухового проходу. Клініко-патогенетичні варіанти атопічного дерматиту шкіри зовнішнього слухового проходу. Тригерні чинники. Гістамінолібератори. Обов'язкові та додаткові діагностичні критерії. Лабораторні тести. Диференційна діагностика з шкірними проявами інфекції, хворобами імунної системи, метаболічними порушеннями, синдромами, які подібні дерматозам. Поетапне лікування. Правила догляду за шкірою зовнішнього слухового проходу. Профілактика загострень.

Тема 9. Алергічний назофарингіт. Секреторний отит. Етапи та механізм розвитку алергічного назофарингіту. Сучасний діагностичний алгоритм. Ендоскопічні ознаки.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра оториноларингології

Елімінаційні заходи. Ступінчасте застосування патогенетично зумовленої фармакотерапії. Вікові особливості специфічної алергодіагностики та імунотерапії алергічного назофарингіту. Патолофізіологія та клінічний перебіг секреторного отиту. Критерії діагностики. Консервативні способи лікування секреторного отиту на тлі алергічних захворювань верхніх дихальних шляхів. Хірургічне лакування секреторного отиту. Прогноз.

Тема 10. Алергічний риніт. Класифікація. Ускладнення. Лікування та фармакологічний контроль. Причини інтермітуючого та персистуючого алергічного риніту. Механізм розвитку та стадії. Класифікація за типом реакції, за морфологічними змінами, за клінічним перебігом, за тривалості експозиції алергену, залежно від симптомів і ступеня тяжкості. Клінічні симптоми та функціональні порушення в залежності від біохімічного медіатора. Типові симптоми. Діагностичні критерії. Алергодіагностика. Диференційна діагностика між сезонним та цілорічним алергічним ринітом. Диференційна діагностика між алергічним, інфекційним та вазомоторним ринітом. Ускладнення: неспецифічна полісенсibiliзація, поліалергія, поліпозний риносинусит, бронхіальна астма. Елімінаційні заходи. Принципи фармакотерапії. Алергенспецифічна терапія. Перспективи лікування.

Тема 11. Хронічний риносинусит з поліпами. Багатофакторна, алергічна, інфекційно-алергічна, аутоімунна теорії етіопатогенезу поліпозного риносинуситу. Системні, рецидивуючі генетично зумовлені поліпи, хронічний поліпозно-гнійний риносинусит (нейтрофільні поліпи), локальна патологія в остеомеатальному комплексі (антрохоанальний поліп), хронічний інфекційно-алергічний риносинусит, аспірин-індуковані поліпи носа. Набряковий еозинофільний поліп носа. Фіброзно-запальний поліп. Залозистий поліп. Поліп з атипичною стромою. Класифікація Штаммбергера. Обов'язкові і додаткові методи діагностики поліпозного риносинуситу. Медикаментозне та хірургічне лікування.

Тема 12. Аспіринова триада. Теорія патогенезу. Прояви та клінічний перебіг. Ознаки та постановка діагнозу. Особливості дієти та фармакологічного контролю. Десенсибілізація аспірином. Показання до хірургічного лікування. Прогноз.

Тема 13. Псевдоалергічні стани в ЛОР практиці. Синдром низької толерантності до гістаміну. Причини зниження активності діаміноксидази. Клінічні прояви. Диференційний діагноз. Особливості дієти. Лікування. Механізми сенсibiliзації при паразитарних інфекціях. Клінічні прояви паразитарної сенсibiliзації верхніх дихальних шляхів. Диференційний діагноз. Тактика лікування.

Тема 14. Ангіоневротичний набряк гортані. Етіопатогенез набряку Квінке гортані. Причини. Діагностичні критерії. Стадії стенозу гортані. Набутий та спадковий брадикінін-індукований ангіоневротичний набряк гортані. Типи спадкового брадикінін-індукованого ангіоневротичного набряку гортані. Особливості діагностики та перебігу. Короткотривала профілактика. Довготривала профілактика. Невідкладна допомога. Медикаментозне дестенозування. Лікувальна тактика 3 та 4 стадії стенозу у сучасному аспекті. Конікотомія. Кріоконікотомія. Трахеостомія.

Тема 15. Алергія на ліки в оториноларингології. Синдром Лайєлла. Анафілактичний шок. Класифікація побічних ефектів дії лікарських засобів. Етапи розвитку медикаментозної алергії. Поняття метаболічної біотрансформації препаратів. Фактори ризику медикаментозної алергії. Клінічна класифікація алергічних реакцій на лікарські засоби.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра оториноларингології

Діагностика медикаментозної алергії. Профілактика медикаментозної алергії. Синдром Лайєлла: клінічна картина, диференційний діагноз, лікування. Патолофізіологічні механізми анафілактичного шоку. Механізми дегрануляції базофілів. Клінічна картина анафілактичного шоку. Лікування.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Алергічний риніт. Практикум лікаря. Школа доказової медицини. За редакцією д.мед.н., професора Поповича В.І. – Київ. – 2020. – 47с.
2. Заболотний Д.І., Мітін Ю.В., Безшапочний С.Б., Дієва Ю.В. Оториноларингологія. – К.: ВСВ «Медицина», 2020. – 460 с.
3. Наказ МОЗ України №916 від 30.12 2015 року «Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги медикаментозна алергія, включаючи анафілаксію».
4. «Алергічний риніт». Клінічна настанова рекомендована для впровадження в Україні розширеною нарадою державних експертів від 30 листопада 2017р. затверджена на розширеній нараді державних експертів у відповідності до Наказу МОЗ України №1422 від 29.12.2016 р. та Наказу МОЗ України №302 від 21.03.2017.

Додаткова література

1. Пухлік С.М. Аналіз протирецидивного лікування хворих на алергічні риніти, які ускладнюються поліпозним риносинуситом /С. М. Пухлік, В. В. Колесніченко, І.В. Дедикова // Оториноларингологія. - Київ, 2019. - № 1-с (2).- С.83-84.
2. Науменко О.М., Васильєв В.М., Дієва Ю.В., Безшапочний С.Б. Невідкладна допомога в оториноларингології: навчальний посібник // Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». – 2017. – 144с.
3. Бабінець Л.С., Бездітко П.А., Пухлік С.М. та ін Сімейна медицина: у 3 кн.: підручник. Кн.3. Спеціальна частина. Поліпрофільність загальної лікарської практики. – к., 2017. – 680 с.
4. Y.Mitin, Y.Deyeva, Y.Gomza, V. Didkovskyi et al. Otorhinolaryngology // Medicine, 2018. – 264p.
5. A.Al-Qahtani, H.Haidar, A.Larem. Textbook of Clinical Otolaryngology // Hardback, 2020. - 1155 p.
6. Z.Mu, J.Fang. Practical Otorhinolaryngology, Head and Neck Surgery: Diagnosis and Treatment // Hardback, 2020. - 314 p.
7. Eguiluz-Gracia I., Testera-Montes A., Gonzalez M., Perez-Sanchez N., Arisa A., Salas M. et al. Safety and reproducibility of nasal allergen provocation. Allergy. (2019) 74:1125–34. doi: 10.1111/vse.13728
8. Fokkens WJ, Lund VJ, Hopkins C, Hellings PW, Kern R, Reitsma S. European position on rhinosinusitis and nasal polyps. Rhinology. (2020) 58 (Suppl. S29): 1–464. doi: 10.4193/Rhin20.600

Інформаційні ресурси

1. <http://moz.gov.ua> – Міністерство охорони здоров'я України
2. www.ama-assn.org – Американська медична асоціація / American Medical Association
3. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
4. www.dec.gov.ua/mtd/home/ - Державний експертний центр МОЗ України
5. <http://bma.org.uk> – Британська медична асоціація
6. www.gmc-uk.org - General Medical Council (GMC)

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра оториноларингології

7. www.bundesaerztekammer.de – Німецька медична асоціація

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль: усне опитування, тестування, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: Оцінюється за двобальною шкалою: оцінка «зараховано» виставляється здобувачу вищої освіти, який виконав навчальний план дисципліни, не має академічної заборгованості; рівень компетентності — високий (творчий); оцінка «не зараховано» виставляється здобувачу вищої освіти, який не виконав навчальний план дисципліни, має академічну заборгованість (середній бал нижче 3,0 та/або пропуски занять); рівень компетентності — низький (рецептивно-продуктивний).

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:

- методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі
- максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
«5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
«3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
«2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного практичного заняття.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра оториноларингології

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізень:

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра оториноларингології

етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.